

KLM Vogelvlucht

Registered by Australia Post – Publication No. NBP3783



**Uitgave voor Australië en Nieuw Zeeland
van de Koninklijke
Luchtvaartmaatschappij N.V.**

Editors:
Frithjof Sterrenburg
Jose Sterrenburg

Layout:
Pieter Dillen
Alisa Graphics

Editorial address:
Vogelvlucht, c/o KLM,
G.P.O. Box 4095,
Sydney 2001, N.S.W.
Australia

This publication is issued
four times per year in the
months of MARCH/JUNE/
SEPTEMBER and
DECEMBER for the Dutch
community living in
Australia and New Zealand.

Although the information and
prices given in this magazine
are believed correct at the
time of publication, their
accuracy cannot be guaranteed
and they should not be
regarded as binding for KLM
or its agents.

KLM OFFICES:
AUSTRALIE:
Sydney N.S.W. 2000
5 Elizabeth Street,
Tel: 233 6255
Melbourne VIC. 3000
80 Collins Street,
Tel: 654 5111

**For reservations &
information outside Sydney
& Melbourne telephone:**

Adelaide: 008-331111
Brisbane: 008-221102
Canberra: 008-122002
Darwin: 008-331111
Hobart: 008-331111
Perth: 008-331111

NEW ZEALAND
Auckland
P.O. Box 3538
Wellington
c/- Air New Zealand,
Private Bag, Te Aro,
and the offices of Air
New Zealand.

Wilt u uw eventuele adresverandering op deze coupon
vermelden? Boven het oude adres daaronder het nieuwe, en graag
het nummer dat boven uw naam op de adresstrook staat (Referentie
nummer) vermelden. Als u dit blad liever niet beschadigt, kunt u een
briefje zenden. Wilt u dan wel het adresbandje meesturen?

REFERENTIE NO./REFERENCE NO.:
OUD ADRES/OLD ADDRESS

Naam/Name

Straat/Street

Plaats/Suburb

Postcode

JIJSTE NAAM en NIEUW ADRES/
CORRECT NAME and NEW ADDRESS

Naam/Name

Straat/Street

Plaats/Suburb

Postcode

Misschien heeft u een vriend of kennis die ook graag regelmatig
VOGELVLUCHT zou willen ontvangen? Stuur volledig adres aan:
COUPON ADDRESSEREN:
VOOR AUSTRALIA: VOOR NEW ZEALAND:
KLM Royal Dutch Airlines KLM Royal Dutch Airlines
G.P.O. Box 4095 P.O. Box 3538
SYDNEY N.S.W. 2001 AUCKLAND



Welcome to this new section of Vogelvlucht, planned
to keep you regularly informed about news and events
concerning travel in general and KLM in particular.
We sincerely trust you'll find this feature an interesting
addition to Vogelvlucht and we look forward to hearing
from you with your comments ... good or bad!

DID YOU KNOW ...

We've often heard it said that KLM is one of the most
expensive ways to travel to Holland. Not true. Just
check the back cover to see how reasonable it is to fly
KLM and the amazing savings you'll enjoy over the
regular fares. Of course, some other airlines may be
cheaper, but then who wants to waste time sitting
around unfamiliar airports waiting for connections that
always seem to be late, or run the risk of you and your
family arriving in Holland but your luggage arriving
somewhere else! Don't think we're exaggerating, we *do*
hear these types of "horror" stories all the time, from
people asking to change their tickets back to fly *directly*
home with KLM.

WANT TO STOPOVER IN SINGAPORE?

Even though KLM's present direct flight to Amsterdam
doesn't allow passengers to a stopover in Singapore,
we've come to an arrangement with another airline
who *does* fly regularly from all over Australia to Singa-
pore and back. So, if you want to shop for that special
duty-free gift, or just relax for one or two days in exotic
Singapore on your way to or from Holland, you can
easily do so *and* at the same special low fares that
apply for the regular direct KLM flight to Amsterdam.
It's also especially helpful for people living outside of
Sydney or Melbourne, who can now choose to travel
either domestically to join KLM in Sydney or Mel-
bourne, or fly directly from their own home town to
Singapore, where KLM's big "blue birds" are waiting
daily to fly you on to Amsterdam.

DRINKS AND HEADSETS ARE "ON THE HOUSE" ...

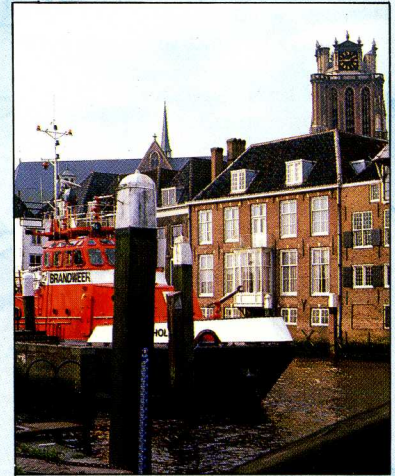
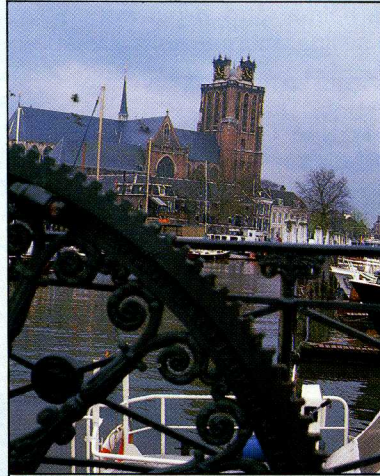
On *every* KLM flight all over the world and no matter
where you're seated, (and let's face it, for most of us
that means KLM's comfortable Tourist Class), the drinks
are always "on the house", whether that means a refre-
shing Heineken before lunch, or a glass or two of good
French wine with your meal, go ahead and enjoy
with our compliments. Same with the brand new
electronic headsets KLM now offers in Tourist Class,
to enjoy the comprehensive video and audio ent-
ertainment programme throughout the flight ... no
rental charges, but don't forget to hand them back
at the end of your flight!



That's it for this time round ... enjoy the rest of the
magazine and "tot ziens" for now.

Discover Dordrecht!

We've asked some pretty "mobile" friends whether they had ever been in Dordrecht. Apart from passing through along the highway, none of them had. Neither had we! And therefore we may safely assume that apart from those who happened to live there before emigrating, you will not be familiar with Dordrecht either. Next time when you're in Holland, use that opportunity to get acquainted and we're convinced you'll come away as enthusiastic as we were. Because Dordrecht is one of the best Dutch cities that has escaped mass tourism!



The setting

You'll find Dordrecht just to the southeast of Rotterdam (see map) and you'll see it is situated on an island, surrounded by rivers. Although these are all branches of the Waal – itself a branch of the Rhine – apparently the good old Dutch skippers were deep into a party when they named them, because they keep changing names every few miles or so.

No wonder that the city became an important port, at a far earlier date than Rotterdam. In fact, Dordrecht is the oldest city in the area called Holland, and that's why it is such an excellent destination for a discovery tour. The southern new part of the city is called Sterrenburg and although your editors appreciate that, it's the northern ancient part you'll want to see. So here comes a tip: take the train, not the car. You'll need a full day, or more if you intend to make an additional excursion in the vicinity. Another sensible thing to do is: wear easy flat-soled shoes, because the oldest streets have cobblestones and you'll want to do a bit of walking.

The VVV is quite near the station and will supply the latest information on the sights and a city map.

Two main characteristics

Dordrecht is so charming and special for two reasons. The first is that its historical centre has been so well-preserved it's like walking in an Anton Pieck drawing every now and then. The second is that the ancient port area is completely intact and still in use as such. The pictures show what that means: lots of "canals" (harbours, really) bustling with activity, surrounded by incredibly ancient buildings. There are lots of interesting shops and nice pubs too. Although it's mentioned in the beginning here, you should keep it for lunchtime: restaurant Bellevue. This is also an hotel and a very good idea if you want to stay a night, especially because of its splendid location. It overlooks the confluence of three waterways and if you are clever (and lucky) enough to reserve a table at the window the combination of view and food could not be better. One part of the restaurant is a plea-

sant setting for a candlelight dinner too!

Practically next door you'll see the only city gate, not a grim point of defence but beautifully decorated.

Some of the sights

Of course you'll have your own preferences, but as you walk through the old city there are several sights I would especially recommend.

The oldest streets are the Voorstraat and the Wijnstraat. If you happen to see a construction job in progress try and look through the fence: there's just a chance you'll see archeologists examining medieval remains. There was an enormous city fire in 1457 that destroyed almost everything, but the things that have been found literally made the historians drool!

Another corner of the city you should not miss is the hofstraat. It's only 100 metres or so, but each of these is what I call pure Anton Pieck.

As you walk along the harbours, note that the walls of the "canal" are the houses themselves. In other words: they were built right in the muck.




The Grote Kerk should also be part of your tour. It has benches renowned for their decoration – probably the best in the country. As so often, the tower was not finished – it's some 2.5 metres out of true anyway! The Dordrechts Museum has beautiful paintings, the Museum Mr. Simon van Gijn shows what a rich merchant's home looked like and also has a fabu-

lous collection of ancient toys. Don't forget the "Speelgoedhuisje" on the premises too!

As for the shops: there are lots of antiques for sale and I noticed a very large number of music shops. But in the Voorstraat you'll find an exceptional business selling board-games like chess, halma and whatever. Several shops selling antique dolls are another

find.

When we were in Dordrecht, it was a windy weekday in early spring – that's why it looks so quiet. But even during the holiday season, the city is not too hectic so you'll be able to relax. Magnificent views of the rivers, superb sights and lots of opportunities to pamper yourself ... what more can you ask for? 



Dordrecht: Sights and Events

Dordrecht boasts some 800 protected monuments. Some of these can be visited and to obtain further information we suggest you first contact the VVV, Stationsweg 1, during office hours. Some suggestions:

Grote Kerk: April-Oct. Tuesdays through Saturdays 10.30-16.30 hours. In July and August also Mondays 12.00-16.00 hours (tower only).

Amateurs from Dordrecht were the first to practice the English custom of change-ringing on the Continent. Regular demonstrations: Saturday 13.30-14.00 hours and Wednesday 19.00-21.00 hours.

Het Hof: site of the first States General, explanatory slide-show Tuesday through Saturday 13.00-17.00 hours.

Town Hall: visitors mid April through mid Oct. Sunday 14.00-17.00 hours.

Dordrechts Museum: Museumstraat 40, Tuesday through Saturday 10.00-17.00, Sunday 13.00-17.00 hours.

Museum Mr. Simon van Gijn: Nieuwe Haven 29. Tuesday through Saturday 10.00-17.00 hours, Sundays 13.00-17.00 hours. Same applies to "Speelgoedhuisje".

Naaimachinemuseum: only sewing machine museum in the country Tuesday through Sunday 10.00-12.00 and 14.00-17.00 hours.

Zadelmakerij Jonas: only saddle-maker in the country. Merwedestraat 5, Monday through Friday 08.30-17.30.


Day trips to the Biesbosch by boats: enquire at Bezoekerscentrum de Hollandse Biesbosch, Banhoekweg 53, phone 078-211311 during office hours.

Special events: we cannot give the 1991 dates yet so the date is an indication only. Enquire at VVV.

Puppet theatre Festival: first week of April.

Steam tug Pieter Boele: trips with this magnificent tug on certain days in the summer months

Steam Festival: mid-May

Port Festival: end June 

The Mills of Kinderdijk

Another side-step for your Dordrecht tour is Kinderdijk, internationally famous for its 19 windmills that have been standing there since 1740.

Don't be put off by the road if you approach from the South, because once you've reached the parking lot the view is truly beautiful. From that point you'll have to walk, or you can make a boat-trip. The mills are all in

working-order as you can see every Saturday afternoon in July and August. In the second full week of September the mills are illuminated at night.

One of the mills can be visited from the beginning of April to the end of September daily except Sunday. The boat-trip can be made from May 1 to October 1. 🌳



De Stem Van Het Verleden

Zou U Louis Davids nog wel eens willen horen? Of het Wekelijks Lichtbaken van pater de Greeve? Of gaat Uw voorkeur uit naar Ome Keesje of de Holland-België interland?

Voor een van deze vervlogen klanken – en nog veel meerkunt U terecht bij "De Stem van het Verleden", Varkenmarkt 128A, Dordrecht. Geopend op Vrijdag, Zaterdag en Zondag van 14.00 tot 17.00 uur, telefoon 078-143732.

Dit centrum van geluidsdocumentatie is enig in zijn soort en zou een geschiedenisboek in geluid kunnen worden genoemd. Meer dan 850 originele opnamen werden verzameld, van politici uit het verleden (Keizer Wilhelm, Churchill) tot liedjes van vroeger en populaire radio-programma's (de Bonte Dinsdagavond Trein). U kunt zelf een keuze maken wat U wilt horen. De collectie heeft betrekking op grote en kleine gebeurtenissen uit de periode 1877 tot ongeveer 1980 en we vinden dit een unieke gelegenheid om nog eens te luisteren naar de Stem van het Verleden! 🌳



A Small Side-Step To Geertruidenberg

If you're in the vicinity of Dordrecht anyway, it would be a good idea to make a side-step to Geertruidenberg (see map).

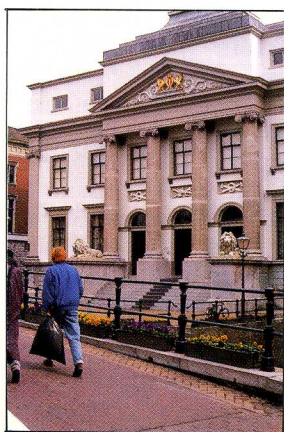
It's a small picturesque town that fiercely competed with Dordrecht for the distinction of being the oldest city in Holland. The matter is rather complex: Geertruidenberg is the older, but it's no longer part of Holland, but of

Noord-Brabant...

Competition between the two was even fiercer as both wanted to become the dominant port in the area. Until the dynamic burghers of Dordrecht decided to settle the matter once and for all by simply destroying Geertruidenberg!

Nevertheless there's enough left for you to enjoy. The remains of the

ramparts are still impressive and offer some nice views, and the square that forms the heart of the city is simply magnificent. It's not square at all, is surrounded by carefully pruned and guided trees and still has 5 ancient pumps that formed the public water supply. Market day is Friday afternoon. 🌳



Royal Talens: A Century of Fine Paints

Say "Talens" and I'm pretty sure that nearly all of you will have nostalgic memories of childhood. Either at school or at home, you may remember painting with rich colours that came out of cubical bottles and were called "Ecoline". Or you may have coloured your artistic efforts with oil or pastel crayons and will remember the firm's logo on the box. But if you have kept up with painting or graphic arts in general, and certainly if you are a professional in these fields, you may not have to rely on memory because you may well use Talens products every day!

A visit to Apeldoorn soon taught me that what Mr Marten Talens began a century ago in a villa in that pleasant provincial town has developed into a company with a worldwide reputation.



Traditional market

Certainly in a year that drew enormous crowds to the Van Gogh exhibition, people have been once more reminded of the Dutch painting tradition. In a way, it's no more than logical that a Dutch company should become one of the world's three top suppliers of fine arts materials – because that is what Talens' position in the market amounts to. After all, oil paints were invented in the Netherlands five centuries ago!

But commercial production of paints is relatively recent. In fact Van Gogh could buy some of his paints, but he also had to make them himself – as generations of painters had done before. Painting required an artist, certainly, but he also had to be a good artisan in order to make paints of the correct consistency that really lasted.

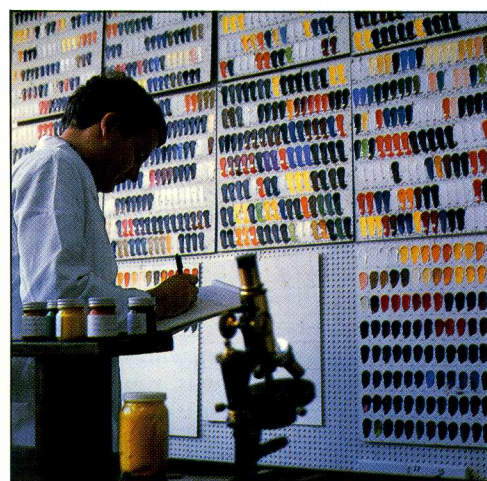
That atmosphere of craftsmanship has persisted in modern times. A supplier

of fine arts materials operates in a context of traditional values of quality and reliability. The best form of product promotion is if your product is used by teachers in a well-known art school, for instance. Not surprisingly, the fine arts market is a very demanding one: top painters require top quality materials, they have favourite colours and expect the manufacturers to supply an absolutely identical product for decades! Also, a painting has to last, and Talens recently guaranteed a life-time of 100 years for a very large order: a painting measuring 143 by 15 metres, now the largest in the world. Mesdag's Panorama in The Hague (120 x 14 metres) now comes second.

Modern products

But if traditions are still going strong among painters, new products are nevertheless being developed in Talens' research laboratories. For

instance, certain natural pigments of top quality are becoming increasingly scarce and alternatives must be found. Entirely new techniques are finding application in fine arts as well. Air-brush painting is a good example: the technique has been in use for about a decade, but Talens first spent several years listening to artists' comments on the shortcomings of the existing products before the company recently introduced a complete range for this important market. Another area of development is acrylic paints, especially popular with younger artists – who are likely to switch to oils when they reach a riper age! But apart from the "fine arts" market, which constitutes the top of the range, there are some other important groups of customers. Amateurs, hobbyists and schools are good examples and while a top painter is not going to worry about price (he simply wants the best



available), schools are very price-conscious of course and the research lab will aim for a safe, easy-to-use and good product at low cost.

Some unexpected users

During my visit I came across several applications and users of Talens products. Some came as a complete surprise to me – and to you, possibly. Here is a small selection:

– paintings by top artists like Pablo Picasso and Salvador Dali may be safely assumed to contain the company's products. A recent example:

Karel Appel converted a Mercedes-Benz into a mobile work of art with Talens paint. The top-line is called "Rembrandt", by the way.


– A highly expert painter needs fewer colours. A minimum range of 2-3 dozen is a reasonable estimate, but the full Rembrandt range includes 120. For pastels the range is larger: over 200.

– The top Soviet party-brass has been portrayed with Talens products!

– all over the world, street artists working in crayon use Rembrandt soft pastels. Smooth application is crucially important as the "canvas" these people use is so unconventional.

– the Ecoline you may think of as a school paint is preferred by the top professionals in topographic departments for inking ordnance surveys and the like.

– In Egypt there is a centuries-old tradition of painting on papyrus. Such paintings have become an important export article and some 99% of the paint comes from Apeldoorn (Talens Extra Fine Designer Colours). This won the company an important Dutch export award recently.

I'll bet you did not expect that sort of a company when you were painting your Easter eggs many years ago! 

Waar Vorsten Woonden

Het is natuurlijk bekend dat de Koninklijke Familie de beschikking heeft over een aantal paleizen in Nederland. Huis ten Bosch, Het Loo, Paleis Soestdijk en het Paleis op de Dam zijn wel de paleizen die het eerst in gedachte zullen komen. Maar daarnaast is er een aantal gebouwen die eens tot onderkomen van vorsten hebben gediend die zelfs niet van Nederlandse afkomst waren. Het bekendste Vorstelijke Verblijf is misschien wel het Czaar Peter huisje in Zaandam, waar Czaar Peter de Grote van Rusland enige tijd op zijn studiereis naar Nederland verbleef en dat nu als museum is ingericht.

Deze keer wil ik echter aandacht vestigen op twee bijzondere Vorstelijke Verbilijven. Het eerste is normaal niet voor het publiek toegankelijk (wél tijdens de Open Monumenten Dag), het andere is een museum geworden.



Welgelegen in al zijn voornaamheid

Paviljoen Welgelegen

Als U in Haarlem in de Haarlemmerhout bent, kunt U op de Dreef onmogelijk een statig wit gebouw over het hoofd zien. Wit, met ranke zuilen en beelden lijkt het wel iets op een Griekse tempel – en dat is geen toeval. Paviljoen Welgelegen – nu in gebruik als huisvesting van het provinciaal bestuur van Noord-Hollandis – een van de weinige gebouwen in ons land die werden gebouwd in een stijl die door de opgravingen in Griekenland en Rome werd geïnspireerd.

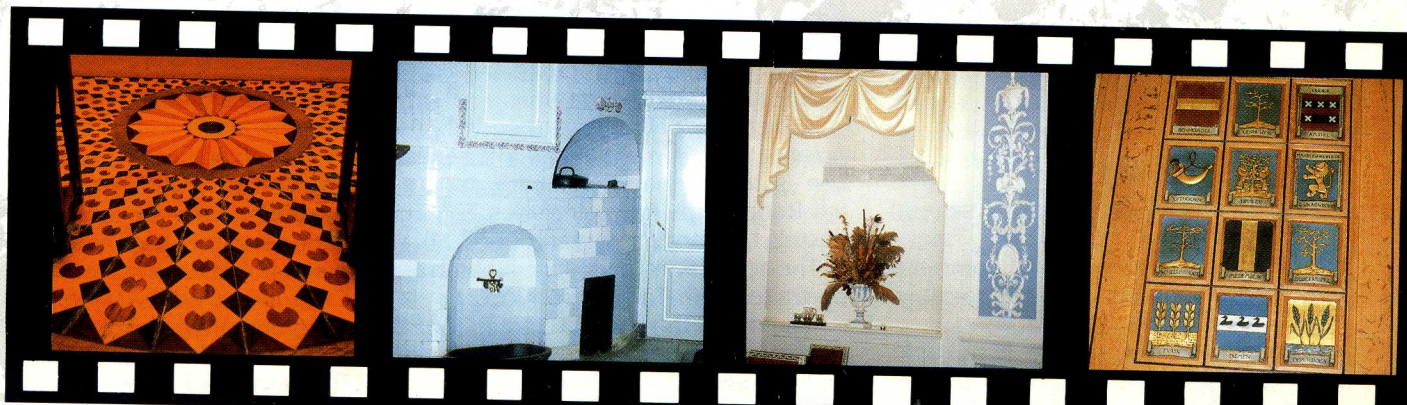
De opdrachtgever was Henry Hope, een in Amsterdam wonende schatrijke koopman-bankier. De enorme afmetingen van de zalen waren nodig omdat Hope van plan was zijn kunstverzameling daar onder te brengen. De bouw van het schitterende verblijf – wel een Paleis te noemen duurde maar 4 jaar, van 1785-1789. Hope heeft er niet lang plezier van gehad,

want toen de Fransen in 1794 Nederland naderden week hij uit naar Engeland. Het handels – en bankiershuis Hope deed zaken met regeringen van allerlei mogendheden. Zo is het te verklaren dat de altera Amerikaanse president Thomas Jefferson in 1788 (als het gebouw nog niet klaar is) Welgelegen bezoekt. Er wordt wel gezegd dat de ovale kamer in Welgelegen model heeft gestaan voor de Oval Room in het Witte Huis!

De eerste Koning van Holland was Lodewijk Napoleon, de broer van Keizer Napoleon. Hij kocht Welgelegen in 1808 en had er grootse plannen mee, maar hoewel hij er heeft verbleven, is dat niet van lange duur geweest. Al in 1810 doet hij afstand en vlucht vanuit Welgelegen naar het buitenland. De reden was dat hij teveel de kant van Nederland koos, en hij was dan ook in ons land zeer geliefd. Keizer Napoleon vertoefde trouwens ook op

Welgelegen.

Na de Franse tijd wordt Welgelegen toegewezen aan de weduwe van de vroegere stadhouder Willem V, Wilhelmina van Pruisen. Zij ontvangt onder andere de Czaar van Rusland. Daarna weet men niet goed wat er met het gebouw moet gebeuren en er worden drie verschillende musea in gevestigd. Al die collecties vormden de basis voor drie latere bekende musea: het Rijksmuseum in Amsterdam, het Geologisch Museum in Leiden en het vroegere Koloniaal Museum (nu: Tropen Instituut) in Amsterdam. Vorig jaar vierde Welgelegen zijn 220e verjaardag en de foto's geven een indruk van de fraaie inrichting van dit unieke gebouw. Geen wonder dat tijdens de Open Monumentendag 1989 niet minder dan 12.000 mensen (op één dag!) kwamen kijken ...



Een schitterende parketvloer.

Een huishoudelijk hoekje in een gang.

Koele schoonheid in de Ovale Zaal

Aandacht voor details



"Doorn"

Huis Doorn

Heel anders van aard en van geschiedenis is Huis Doorn, in de gelijknamige plaats dichtbij Driebergen. Een hoektoren dateert nog uit de Middeleeuwen, het gebouw zoals we het nu zien stamt uit de 18e eeuw.

Huis Doorn dankt zijn bekendheid voornamelijk aan het feit dat het de laatste woonstede was van de laatste Europese keizer: Wilhelm II van Duitsland. Toen hij in 1918 afstand deed, week hij uit naar het neutrale Nederland, waar hij asyl kreeg. In 1920 kocht hij Huis Doorn, waar hij tot zijn dood in 1941 verbleef, en ook (in het park) werd begraven.

Voor Nederland was dit een moeilijk probleem, dat echter door de politici van die dagen bekwaam werd afgehandeld. De geallieerden uit de Eerste Wereldoorlog wilden de keizer namelijk berechten en ons land verkeerde dus in dezelfde positie als

sommige landen nu die niet-helemaal-welkomie gevluchte politici asyl verlenen. De Keizer heeft zich overigens wel aan de voorwaarden gehouden: zo mocht hij geen politieke activiteit ontplooiën. Datzelfde gold voor de ex-kroonprins, die in een oude pastorie op Wieringen werd ondergebracht (voor de Keizer was ook aan Schiermonnikoog als verblijfplaats gedacht!) en daar bij de plaatselijke hoefsmid het vak leerde...

Huis Doorn herbergt de keizerlijke inventaris afkomstig uit verscheidene paleizen in Duitsland. Een collectie ter waarde van ongetelde miljoenen die nu overigens eigendom is van de Staat der Nederlanden en kan worden bezichtigd. Naast talloze schilderijen, een grote zilverschat, meubelen en gobelins zijn ook een verzameling kostbaar snuifdozen, de galauniformen en maarschalksstaven tentoongesteld. De foto's — ons welwillend ter

beschikking gesteld door Huis Doorn — geven een indruk van deze uitzonderlijke collectie, die jaarlijks zo'n 60.000 bezoekers trekt.

In 1990 wordt Huis Doorn op 14 maart geopend met een tentoonstelling "De Keizer gekiekt" en zal op 1 september voor restauratie worden gesloten.

Wat U vast en zeker niet wist: Winston Churchill kon (ondanks de Eerste Wereldoorlog) uitstekend met de Keizer overweg en schonk hem talloze boeken met persoonlijke opdracht.

En het zal misschien verrassend zijn te lezen dat Wilhelm II naast een verdienstelijk archeoloog ook een enthousiast amateur-meteroloog was: hij stuurde uit Huis Doorn dagelijks waarnemingen naar de Bilt en die zijn nog bewaard ... ondertekend met een hoofdletter W en een keizerskroon! 



Veldmaarschalksstaven en decoraties van Wilhelm II.



Een indrukwekkende verzameling zilver...



Een van de rijk ingerichte kamers.



De Keizer verzamelde kostbare snuifdozen.

Wageningen Agricultural University

Part 2: Mini-shoots and scarce proteins.

In the previous issue, we've seen how Wageningen Agricultural University originated and developed into a leading centre of science. Remote sensing and research related to the possible role of nutrition in cancer illustrated that the range of subjects is much wider than agriculture in the strict sense of the word. During my second visit to the university, I spoke to scientists who grow plants in test-tubes and are involved in improvement of fish culture in Indonesia.



Close-up of early growth stage

Test-tube plants?

Professor R.L.M. Pierik tackled a virtually unexplored field some 25 years ago. Now this is a fast-growing industry with an annual production of over 80 million plants in the Netherlands alone. The technique is called in-vitro culturing and is a highly refined form of what our grandmothers already did with begonias: cut off a shoot, pamper it and there's your new plant.

Instead of shoots, Pierik tried to use tiny fragments hardly recognizable as parts of a plant. With the proper measures, these can indeed be grown on an artificial medium in a test-tube. And if everything goes well, the shapeless fragment can be made to grow roots and begins to develop into a very small plant. Some time later, this can be moved from the test-tube

to the glasshouse, where it grows up in normal soil.

That's the basic idea, although there is just a bit more to it, of course. Why did Pierik – correctly, as it turned out – think the technique had a great future when he started? Professor Pierik summarizes some of the reasons:

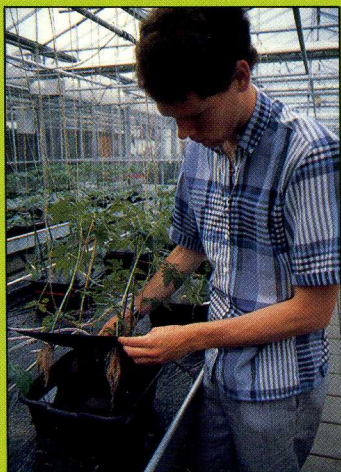
- just like Grandma's begonias, the offspring is completely identical to the "parent". This is called cloning and you can't make a more constant product
- plants can be grown that are completely free from disease
- in a relatively short time large numbers of plants can be cultured with a certain target-date in mind (e.g. for Christmas)
- for some plants, there is even no other way to grow them as a business
- this form of growing looks more like a lab than like a nursery: a couple of

thousand plants per square metre!

In-vitro culturing has become a business: in 1989 there were some 75 commercial labs in the country and the annual growth rate is about 20%. Decorative plants are the main product and some of the most popular in 1989 were:

- Nephrolepis (pot plant) 14.4 million
- Gerbera (cut flower) 17.0 million
- lilies almost 16.3 million

But in the meantime, scientists are studying new possibilities. It might be possible to develop valuable new varieties in this manner, and while there is a great demand for trees these cannot yet be grown in the test tube. Just like the mini-shoots themselves, Pierik's idea of long ago has taken root and flourished!



Tomato plants grown by tissue culture ready for the glasshouse



Professor Pierik in tissue culture lab



Department of Fisheries of Malang University, Indonesia

Fish by the barrel

Fish may not seem to belong to agriculture, but once you begin breeding them in ponds there's not much difference between them and sheep, or chickens. A department of fish culture and fisheries was therefore started at Wageningen University and each year some two dozen specialists complete their training.

Dr. C.J.J. Richter has been studying ways of greatly increasing the yield of fish culture. As animal proteins are scarce in many tropical countries, this led to his involvement in several international projects.

In Indonesia, for instance, fish have been cultured in ponds for a long time. A good yield is about 400 kg per hectare. By substituting glass containers indoors for the ponds, the yield can be spectacularly improved:

in a year, the same 400 kg can be harvested from one cubic metre!

Studies have shown that certain species of barbel or carp can indeed flourish in a restricted space. The main problem is removal of waste, but biological methods have been developed for this. In principle, fish culture in Indonesia could therefore be improved out of recognition. But this requires good education of the "farmers" by specialists. These in turn must be trained by the universities. So one of the long-term projects Richter has been involved in is a comprehensive modernization of the department for fish culture of the university of Malang, Java. Although improvement of laboratory facilities is a part of the project, Richter's main objective is raising the standard of education by transfer of Wageningen's great know-

how in the field.

Is the technology feasible for developing countries? Richter:

"The main bottleneck is waste removal and in this field we have a very high expertise. If a suitable fish is chosen, food is not a problem: food pellets as used for other domesticated animals are perfectly acceptable and a food pellet industry is developing in several such countries."

Soon, a tasty fish may become much more affordable to the Indonesian family!

Agriculture everywhere is going through a phase of rapid development. Wageningen Agricultural University is confirming its high international standing by anticipating the needs of tomorrow. 🏰



The barbel (catfish) is an air-breathing species and catches a high price in Indonesia



Indonesian fishpond: often a focus of domestic activity

De Schoolbel Luidt

Bij terugblik na een flink aantal jaren lijkt de meest gehate instelling uit je kindertijd, de school, verrassend positieve herinneringen op te leveren. Vergeten is de paniek van de blinde kaart, de black-out bij het hoofdrekenen, de inktvlekken over je dictee. Je weet alleen nog dat die griffels zo gezellig piepten, dat er zulke mooie platen aan de wand hingen van het paradijselijke landleven en van die man met het ondeugende aapje... Als je jarig was tekende meester een vlag op het bord met je naam eronder en op de laatste middag voor de Kerstvakantie, als het al schemerde, werd er voorgelezen! Die sfeer wil je toch nog wel eens proeven en toen we hoorden dat het Schoolmuseum nu definitief onderdak had gevonden in Rotterdam, moesten we er onmiddellijk heen.



Terug naar de schoolbanken

Eigenlijk waren we iets te hastig want nog niet alles was in gereedheid, maar wat we al konden zien voden voor een warme aanbeveling. Waarheids – heids – en sfeergetrouw zijn er zes klaslokalen uit verschillende perioden nagebouwd en ingericht. Serene rust heerst in de kloosterschool, een grote bende is het in de 17e eeuwse dorps-school waar op meesters lessenaar de pechvogel al klaar light om een ongelukkige leerling naar het hoofd ge-gooit te worden. De modelschool uit 1830 is al een stuk herkenbaarder en in één van de drie lokalen uit deze eeuw komt beslist uw eigen schooltijd tot leven. Ga in het “werklokaal” maar in de bank zitten, schuif het inktpotje open en neem de kroontjespen ter hand. Papier ligt al klaar!

Dien-Zus-Boe

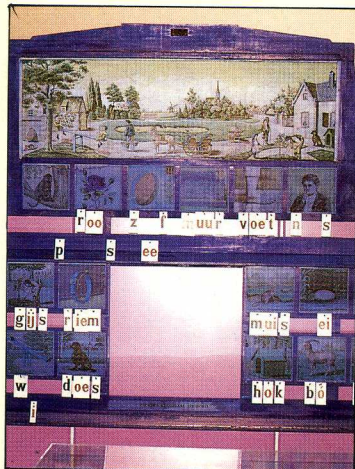
De afdelingen van het kleuter-, het handwerk- en het aanschouwelijk onderwijs waren nog niet ingericht (na 1 juli 1990 wél) maar aan de leermiddelen en schrijfmateriaal was ook al genoeg te zien. Naast de collectie pen-nen-en sponzendoosjes, krijtjes en flessen met inkt, waren het natuurlijk de leesplankjes die voor een roerend weerzien zorgden. Voor de meesten zal dat Aap-Noot-Mies van de methode Hoogeveen zijn, anderen zullen frater Beckers' Aap-Roos-Zeef als “hun” plankje herkennen, een enkeling zal bij Dien-Zus-Boe aan zijn schooltijd in Nederlands-Indië terugdenken.

Een 10 met een griffel

Loop niet meteen weg nadat u een verdieping hoger de schitterende col-

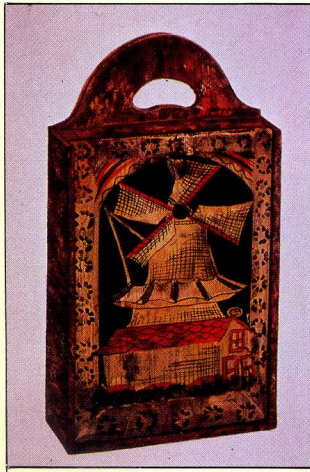
lectie leermaterialen voor natuurkunde en biologie hebt gezien. Er is ook nog een wisselende tentoonstelling (bij ons bezoek “Floris V door de Edelen gevangenomen” en “Luther op den Rijksdag te Worms”, ja, goed geraden, wandplaten!) en last but not least, in de museumwinkel is nog van alles te koop: legpuzzels en kaarten van diezelfde geliefde oude schoolplaten, griffels, leitjes en schoolbordkrijt, kroontjespennen, Ot en Sien op een serie ansichtkaarten, allemaal dingen die weinig kosten maar zo veel waard zijn als tastbare herinnering aan onze schooltijd die ongemerkt van gehaat geliefd werd.

Een 10 met een griffel voor het Schoolmuseum en voor zijn directeur Jaap ter Linden! 🍷



Het Nationaal Schoolmuseum is te vinden aan de Nieuwe Markt 1a te Rotterdam. Op loopafstand van trein- en metro-station Blaak of met tramlijn 1, 3 en 7 vanaf het Centraal Station. Open: dinsdag t/m zaterdag 10-17 uur, zondag 11-17 uur, feestdagen gesloten.

Schrijfladekes




Een van de 20 schrijfladekes uit de collectie van het Nationaal Schoolmuseum

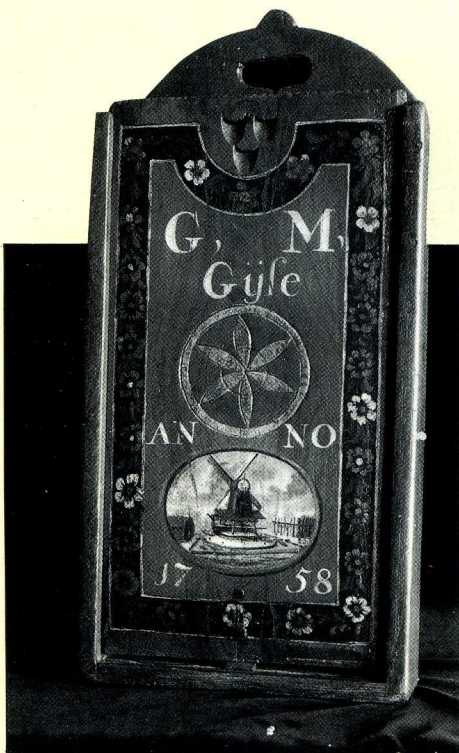


In het Schoolmuseum zagen we weer van die grappige houten kistjes met een soort handvat of met een gat om het aan op te hangen. We weten nu dat die vaak mooi versierde "dozen" schooltassen zijn die ook wel schoolborden, schooldozen of boekendozen werden genoemd. Maar Jaap ter Linden kende ook de term "schrijfladeke" en dekt dat speelse woord de lading niet veel beter dan het kille "boekendoos"?

Het schrijfladeke deed niet alleen dienst voor het vervoer van leermateriaal, de achterkant kon ook benut worden om op te schrijven als de

school geen lessenaars bezat. Honderden jaren zijn ze in gebruik geweest en pas in onze eeuw werden de mooiste exemplaren museumstukken. Sommige ladekes vertonen zo weinig sporen van het ruwe schoolbestaan dat Simon Honig van het Nederlands Openlucht Museum er "proeven van bekwaamheid" in vermoedt die nooit van hun ereplekje in de mooie kamer afkwamen. Waar de herkomst van de dozen is na te gaan, lezen we vaak die plaatsen in ons land waarvan we al wisten dat er aartsversierders woonden die geen plekje op hun lijfgoed, hun huisraad

en hun meubelen onbewerkt lieten: Marken, Hindeloopen, Staphorst, Warkum, Edam, de Zaanstreek. Sommigen hanteerde het penseel om voor de hand liggende molens, kerkjes, boerderijen, scheepjes, koeien en paarden te vereeuwigen of zochten het verder weg in de ballonvaart of de walvisvangst op Nova Zembla. Anderen kozen het mes om sterren, zonnewielen en toverknopen mathematisch exact over de schuif van het schrijfladeke te verdelen. We zijn de makers en de bewaarders dankbaar voor zoveel moois! 



Bonte Boekentas

Krijgt u bij het bekijken van de fraai versierde schooltasjes zin om ook zoiets te maken met draad en naald, dan vindt u hier was basisgegevens en één. Ieder gaat natuurlijk volgens eigen smaak en inzicht te werk maar, tegengesteld aan de schoolregels: afkijken mag!



Maten en materialen

Wilt u er ook letters en cijfers op borduren, dan is een gezellig ruitje voor de buitenkant de beste keuze. Als voering nam ik een dikke jeansstof zodat tussenvoering niet noodzakelijk was. De voor- en achterkant meten 33 x 29 cm (+ overal 2 cm voor de naden). Het tussenstuk, tevens hengel, maakte ik 2 m lang en 10 cm breed (+2 cm). Van het 2½ cm brede ribslint en het 1 cm brede sierband is 2 m nodig. Het lapje aftelbare stof op de achterkant meet 22 x 15 cm, voor de rondjes voorop, één van 12 cm middellijn en twee van 5 cm, is een klein stukje stevig katoen of linnen nodig. Ten slotte borduurkatoen in de kleuren van het sierband.

Rondjes versieren


Het leukste deel van dit project is het versieren van de rondjes. Ga maar eens met passer en lineaal aan de gang om alle mogelijkheden te ontdekken. Teken dan het ontwerp op het linnen en vul in met borduurstenen. Bij het grote rondje begon ik van het midden uit te werken. Cirkel 1 in 9 gelijke delen verdelen, daarin een 9-puntige ster, gevuld met platsteken. Cirkel 1 met een dubbele rij steelsteken afsluiten. Cirkel 2 en 3 met een passer in 18 gelijke stukjes verdelen. De gevonden punten op beide cirkels met elkaar verbinden, de lijnen vloeiend doortrekken naar cirkel 1. Deze lijnen met steelsteken opwerken, de tussenruimten vullen met platsteken zoals op de tekening is aangegeven. Op cirkel 2 komt een rij steelsteken, op 3 en 4 twee rijen kleine kettingsteken. In de ruimte tussen 3 en 4 plaatsen we 36 groepjes van 3

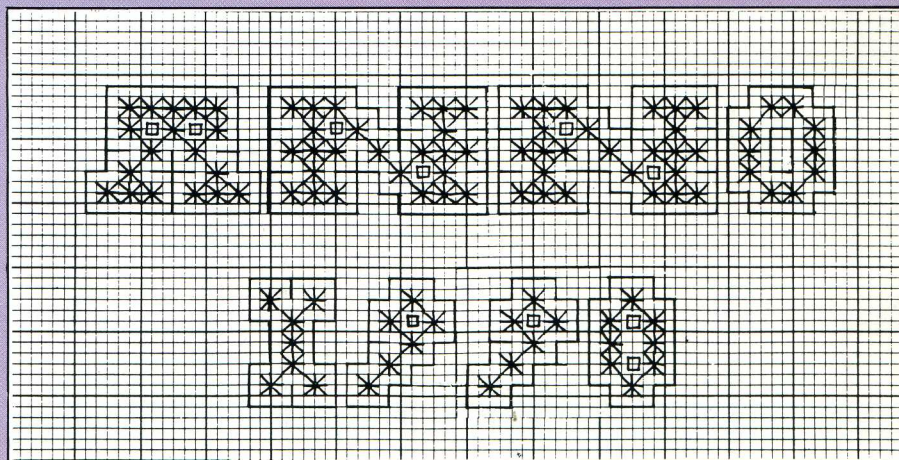
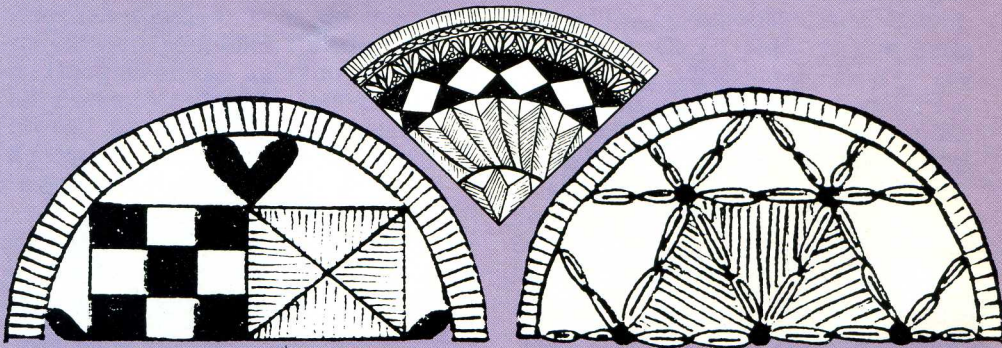
kettingsteken met 2 platsteken links en rechts van de middelste kettingsteek. De overblijvende driehoekjes opvullen met 4 knoopjessteken. Pas nu de cirkel uitknippen en met aangesloten festonsteken op de voorkant van de tas bevestigen.

Het rondje met de vierkantjes gaat op dezelfde manier. Hierbij is voor alle vlakken de platsteek gebruikt.

Bij het derde rondje worden voor de verdeling kettingsteken gebruikt, opgevuld met een platsteek. De 6 middelste driehoekjes vullen we ook met

platsteken, de 18 buitenste met knoopjessteken. Een knoopjessteek in een afstekende kleur op elk "kruispunt" geeft een leuk accent.

Boven de grote cirkel komt nu het jaartal waarbij u erop moet letten dat de letters en cijfers gelijkelijk over de beschikbare ruimte verdeeld worden. Voor de achterkant borduren we dan nog een monogram of iets anders persoonlijk op de aftelbare stof. Nadat het sierband aan beide zijden is aangebracht, kan de tas in elkaar genaaid worden. 



From Our Letter-Box



At least once a year we find in our letter-box mail from Allora (Qld.) where Ria and Pieter Macunter make tapestries, samplers, wall hangings and rugs. Ria always encloses a picture of her latest effort, this year a most original jacket, especially created for her 50th wedding anniversary.

Born as Anna Maria van Duynen in Dordrecht she married civil engineer Pieter van der Schalk, followed him to Indonesia and in 1950 to Australia – temporarily, they thought, but for ever as it turned out. It was love at first sight! They even translated their name, making it more accommodating to their new countrymen ("Mac" was added for sentimental reasons). Although the Dutch part of Ria and Pieter's life was comparatively short, the ties were never severed. Language and traditions were kept alive within the family and handed on to their six children, they visited the relatives back home and they travelled extensively in Holland and Europe, Ria doing a study-tour in the field of fine and applied arts. The MacHunters open their home, Schalkwijk near Allora, to selected groups (some 2000 visitors a year) and once a week Ria's students meet there to be coached in the art of embroidery. Varying in age from 13 to 84


and coming from as far as Toowoomba and Killarney, they have one thing in common: enthusiasm. Together these pupils composed an attractive and very personal sampler as a present for Pieter and Ria's wedding anniversary. The bride herself stole the show with her festive attire. The traditional loose-sleeved jacket, richly embroidered with Dutch motives of bygone centuries like the tree of life (the six birds representing the children) is a fine example of carrying the legacies of your old country as valuable trophies to the new. If anyone knows more examples, preferably personally experienced, please let us know! 



Landelijke Fietsdag

Er viel weliswaar af en toe een milde voorjaarsregen, maar daar trokken de oma's, opa's, vaders, moeders en kindertjes zich niet al te veel van aan tijdens de zeventiende landelijke fietsdag op zaterdag 12 mei. Hoogstens werden er wat meer kopjes koffie en koeken genuttigd op een van de vele controleposten!


De Landelijke Fietsdag wordt elk jaar georganiseerd door de ANWB en voor 1991 is de geplande datum op dit moment nog niet bekend. Het zal wel weer omstreeks mei zijn, U kunt nog tijdig informatie inwinnen bij VVV's of de ANWB (telefoon 070-3141460). Het principe is dat U voor een gering bedrag een routebeschrijving koopt met een kaartje en dan op eigen gelegenheid gaat fietsen. In Uw eigen tempo, als U voor het eind van de middag binnenbent en de controleposten heeft bezocht krijgt U een herinneringsmedaille!

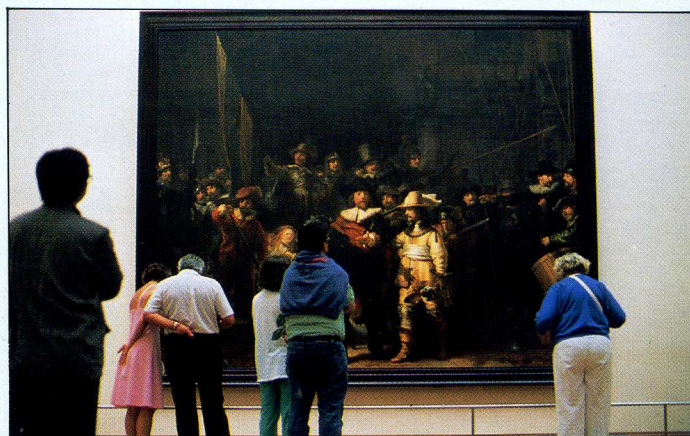
De routes zijn ongeveer een 35 km lang, voor de krachtpatsers zijn er routes van 70 km. Het gaat echter helemaal niet om prestaties, gewoon lekker peddelen. Als U volgend jaar meedoet beloven we voor lekker weer te duimen. . . 



Major Rembrandt Exhibition in 1991-1992

If you like to plan ahead, here's a tip for you. From Dec. 4, 1991 to March 1, 1992 the rijksmuseum in Amsterdam will host a major Rembrandt exhibition. In addition to the Museum's own collection, this will include some 50-60 paintings from other museums in various countries.

This will be the last major Rembrandt exhibition in this century. We'll keep you informed about further developments. 



RUSH! RUSH! RUSH!

AIR FARES TO EUROPE ARE ABOUT TO INCREASE BUT...

If you book and pay **before 30/9/90**, we can still offer you the following fares for travel **any time up to the end of next year ... Act now and S A V E !!**

The following fares are available **only** for travel on the direct KLM flight between Sydney/Melbourne and Amsterdam. Domestic air fares between Brisbane/Canberra and Sydney, as well as between Adelaide/Hobart and Melbourne, are included.

TRAVEL IN:		AND PAY ONLY:
SEPTEMBER	1990 or 1991	\$2124
OCTOBER/NOVEMBER	"	\$1954
01-10 DECEMBER	"	\$2124
11-23 DECEMBER	"	\$2379
24-31 DECEMBER	"	\$2124
JANUARY/FEBRUARY	1991	\$1954
MARCH	"	\$2124
APRIL	"	\$2249
MAY	"	\$2379
JUNE/JULY	"	\$2379
AUGUST	"	\$2249

SPECIAL LOW ONE-WAY FARES ALSO AVAILABLE TO AMSTERDAM FROM **\$1310** (LOW SEASON)

ALL OFFERS AVAILABLE ONLY FROM YOUR NEAREST HOLLAND GATEWAY AGENT...

DEPENDABLE TRAVEL 13 LEIGH STREET,
ADELAIDE, SA 5000

Phone: (08) 231 4002

CORONET TRAVEL 435 IPSWICH ROAD,
ANNERLEY, QLD 4103

Phone: (07) 848 0477

(Brisbane Area)

Phone: (008) 177 057 (QLD)

MB TRAVEL 8 WHITEHORSE ROAD,
RINGWOOD, VIC 3134

Phone: (03) 879 4044

ANGEREN TRAVEL

TIP TOP TRAVEL

AU REVOIR TRAVEL

11 CLEELAND STREET,
DANDENONG, VIC 3175

Phone: (03) 791 3966

**82 ALEXANDER STREET,
CROWS NEST, NSW 2065**
Phone: (02) 438 2711 (Sydney Area)
Phone: (008) 42 6681 (NSW/ACT)

**616 BEAUFORT STREET,
MT LAWLEY, WA 6050**
Phone: (09) 328 4299

RETURN FARES AVAILABLE FROM PERTH
(FROM \$1798 LOW SEASON) AND
ONE WAY (FROM \$1205 LOW SEASON)

RETURN FARES AVAILABLE
FROM CAIRNS/TOWNSVILLE
(FROM \$1954 LOW SEASON) AND
ONE WAY (FROM \$1310 LOW SEASON)

Also, ask about our special **Value Voucher** rebates of up to \$100 off KLM's Carousel City Packages and Car Rentals in Holland and Europe – available for a limited period only. There has never been a better time to book and save on your next holiday in Holland